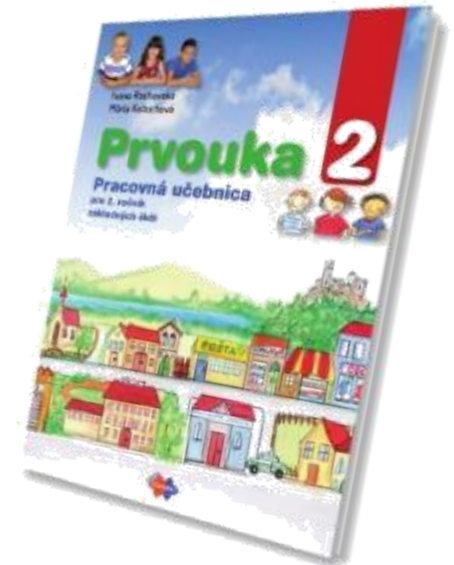

PRVOUKA

pre 1. a 2. ročník základných škôl

Ivana Rochovská – Mária Kožuchová

*„Povedz mi niečo – a ja to zabudnem.
Ukáž mi niečo – a ja si to budem pamätať.
Dovoľ mi vyskúšať to – a ja to budem ovládať.
Dovoľ mi, aby som to prežil – a ja to budem cítiť
a chápať po celý život.“*

J. A. Komenský

Predmet PRVOUKA

- Prvouka zastupuje na primárnom stupni tzv. **vecné odbory**, ktoré sa zaoberajú výkladom reálneho sveta,
- integruje poznatky **prírodovedného** a **spoločenskovedného** charakteru,
- snaží sa, aby žiaci **uvažovali** nad reáliami okolitého prostredia, sami **hľadali** a **spracúvali** informácie, robili **vlastné skúmania** a vyvodzovali z nich **závery**,
- nejde teda o to, aby žiaci prijímali „hotové“ informácie od učiteľa alebo z učebnice, ale aby **k poznaniu dospeli** vlastnou myšlienkovou **aktivitou**.

Predmet PRVOUKA

- Prvouka vytvára vedomostný, spôsobilostný a postojový základ pre dva nadväzujúce predmety – prírodovedu a vlastivedu;
- vo **vlastivednej oblasti** sa zameriava na poznávanie reálneho spoločenského priestoru prostredníctvom oboznamovania sa s fungovaním služieb, samosprávy a geografického opisu krajiny;
- v **prírodovednej oblasti** poznávaním organizmov, neživého prostredia a ich vzájomných vzťahov oboznamuje žiakov s reálnym prírodným priestorom prostredníctvom skúmania fungovania vybraných prírodných javov (ŠVP, 2015, s. 2).

Učebnice k predmetu PRVOUKA pre 1. a 2. ročník ZŠ

- Autorkami učebníc sú: **Ivana Rochovská** a **Mária Kožuchová**, ktoré sa celý pracovný život venujú primárnemu stupňu vzdelávania tak po teoretickej, ako aj po praktickej stránke.

- Konceptia učebníc vychádza zo ŠVP a je zameraná na **osobnostný rozvoj žiaka** a **dlhodobejšie efekty vzdelávania** (hodnotová orientácia, záujem, postoje, kompetencie...).

Didaktické špecifiká v primárnom vzdelávaní

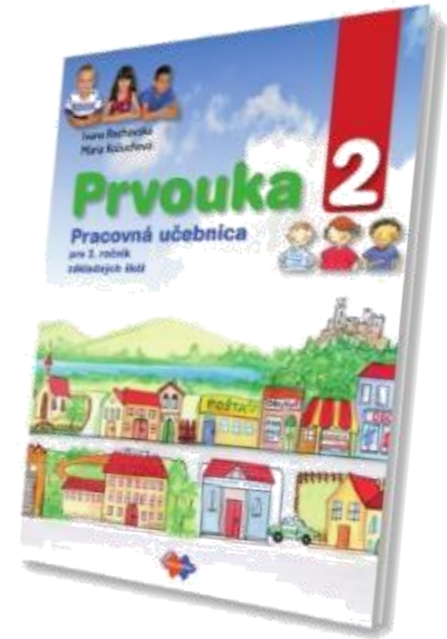

- Vyplývajú z **aktuálneho vývoja** poznávacieho procesu dieťaťa.
- Etapa **operačného konkrétneho myslenia** (Piaget).
- Dieťa v tomto období potrebuje **objavovať, vidieť, počuť, ohmatať, vyskúšať si**
- Potrebuje sa **hrať**, potrebuje, aby ho niekto **pochválil**, potrebuje sa cítiť príjemne a bezpečne (Erikson).
- Z týchto dvoch teórií vzdelávania vyplýva aj naša koncepcia.

Učebnice k predmetu PRVOUKA pre 1. a 2. ročník ZŠ

- Učebnice prvouky stavajú na **detských prekonceptoch**, ktoré si žiaci formovali nielen školským vyučovaním, ale aj v rodinnom prostredí.
- Úlohy v učebnici žiacke prekoncepty aktivizujú a ďalej rozvíjajú. Sú koncipované tak, aby žiaci nadobudli vedomosti, schopnosti a postoje, ktoré využijú vo vyšších ročníkoch, najmä v predmetoch prírodoveda a vlastiveda.
- V učebniciach je uplatnený princíp **pozorovania, pátrania, objavovania, skúmania a poznávania**. Najmä prírodovedné témy sú založené na **bádateľských aktivitách**, aby žiaci čo najviac informácií objavovali vlastnou činnosťou.

Ukážka z učebnice pre 2. ročník

Ahoj, _____ !

V prvouke budeš počas celého školského roka aktívne bádať. Dozvieš sa, prečo sa môžeš pohybovať, budeš skúmať vodu a pôdu, naučíš sa poznávať hodiny i mesiace v roku... Predstavujeme Ti druhákov Martina, Jakuba a Katku, ktorí budú spolu s Tebou objavovať, ako funguje svet a veci navôkol. Nezabudni sa na všeličo pýtať, ale aj hľadať odpovede na rôzne otázky. Uvidíš, učenie s kamarátmi bude veľká zábava!

Tematické celky v učebnici

- **pre 1. ročník:** sú kompaktné podľa návrhu ŠVP, 2015,
- **pre 2. ročník:** nie sú kompaktné, témy sú zaradené podľa ročného obdobia, vzhľadom na pozorovanie prírody, alebo podľa aktuálnosti spoločenskej udalosti (Pamiatka zosnulých, Sviatky na prelome rokov, Veľká noc...).
- Na označenie zaradenia učiva do tematického celku sme použili farebné odlíšenie:
 - **Človek a spoločnosť** (oranžová),
 - **Človek** (červená),
 - **Neživá príroda** (modrá),
 - **Živočíchy** (fialová),
 - **Rastliny** (zelená).

Témy v učebnici pre 1. ročník

- IX.**
- Naša škola
 - Pravidlá správania v škole
 - Ako sa vyznať v okolí školy?

- X.**
- Adresa školy a bydliska
 - Časti dňa
 - Dni v týždni

- XI.**
- Starajme sa o zdravie
 - Rodina a príbuzní
 - Ako to, že vidíme?

- XII.**
- Ako to, že počujeme?
 - Ako rozlišujeme vône?
 - Aké máme chute?

- I.**
- Čo cítime pri dotyku?
 - Už vieme, čo sú zmysly

- III.**
- Živá a neživá príroda
 - Voda ako zdroj života
 - Odkiaľ máme svetlo?

- III.**
- Je to priesvitné alebo priehľadné?
 - Ako vzniká tieň?
 - Meriame čas

- IV.**
- Čo je kyvadlo?
 - Čo majú spoločné rastliny a živočíchy?
 - Živočíchy a prostredie
 - Ako živočíchy získavajú potravu?

- V.**
- Ako sa živočíchy pohybujú?
 - Časti rastlín
 - Čo majú rastliny pod zemou?
- VI.**
- Byliny, kry a stromy
 - Listy môžu byť rôzne
 - Z kvetu vznikne plod

Témy v učebnici pre 2. ročník

- IX.**
- Bezpečná cesta do školy
 - Nebezpečné situácie
 - Čo nájdeme v pôde?

- X.**
- Skúmame vlastnosti pôdy
 - Koľko je hodín?
 - Rok v kalendári

- XI.**
- Pamiatka zosnulých
 - Rozpustí sa – nerozpustí sa?
 - Čo sa ukrylo vode?

- XII.**
- Môže sa voda stratiť?
 - Vianoce a Nový rok

- I.**
- Čo je oporou nášho tela?
 - Ako rastú naše kosti
 - Ako to, že sa hýbeme?

- II.**
- Ako žijú rastliny?
 - Život rastlinného semena
 - Kedy semeno vyklíči?
 - Čo potrebujú rastliny?

- III.**
- Rastliny a prostredie
 - Veľká noc
 - Život rastlín a živočíchov

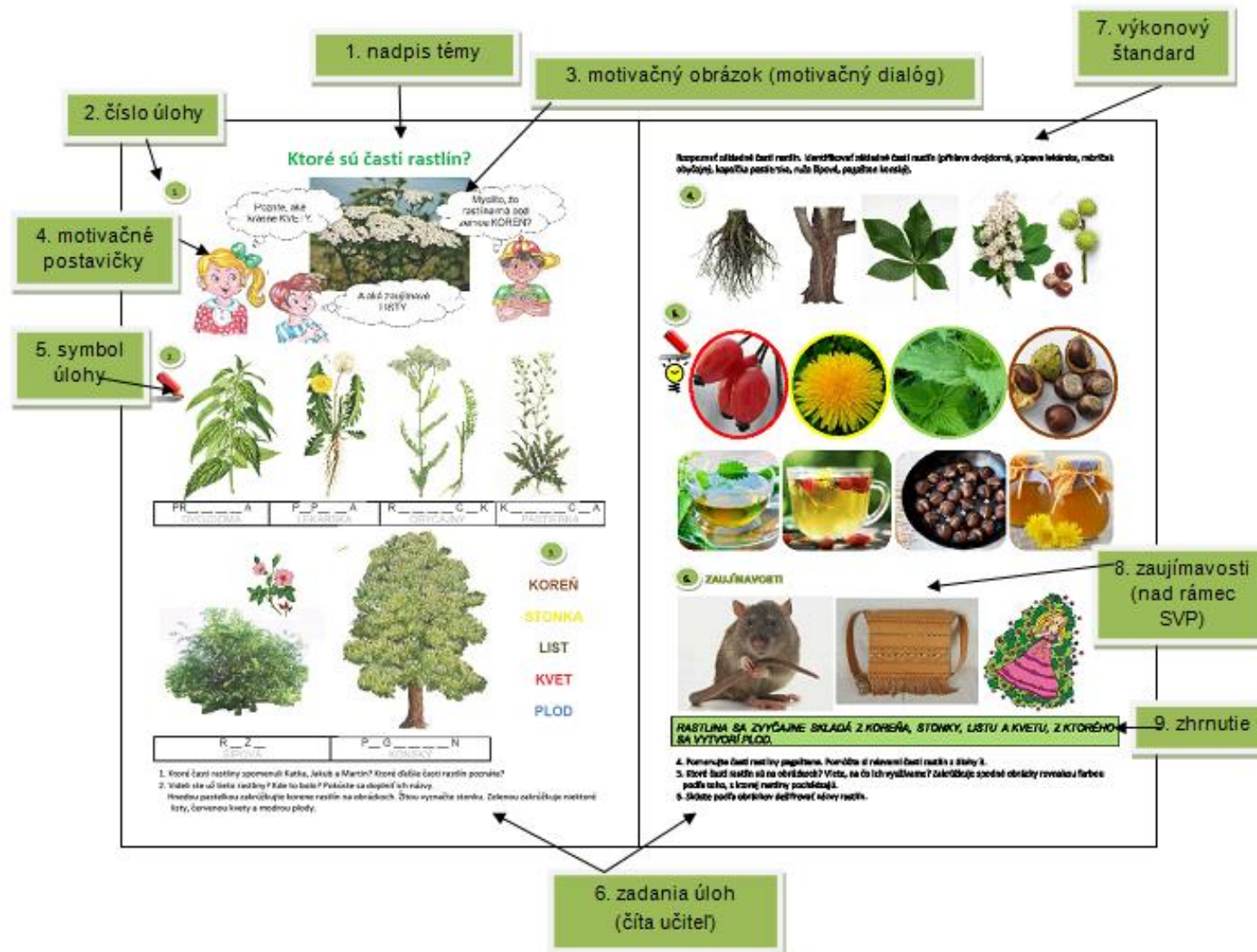
- IV.**
- Ako získavame potravu?
 - Živočíchy a ich mláďatá
 - Život v spoločenstve – v úli

- V.**
- Život mravenisku
 - Čím chceš byť?
 - Kam a čím cestujeme?

- VI.**
- Moja obec a okolie
 - Hurá na prázdniny

Štruktúra tém v učebnici (1. ročník)

Bezpečnosť získané časti rastlín. Identifikovať základné časti rastlín (poľnohospodár, pôdne kvetáky, mäsitá obilniny, kapusta, petržlen, raba, špenát, papajka, koreň).

6. ZAUJÍMAVOSTI

RASTLINA SA ZVYČAJNE SNADÁ Z KOREŇA, STONKY, LISTU A KVETU, Z KTORÉHO SA VYTVOŘÍ PLOD.

4. Porovnajte časti rastlín papajky. Porovnáte si rôzne časti rastlín z úlohy 1.
5. Ktoré časti rastlín sú na obrádkoch? Viete, na čo ich využívame? Zakrúžkujte spodné obrázky rovnakou farbou podľa toho, z ktorej rastliny pochádzajú.
6. Skúste podľa obrádkov odhadovať názvy rastlín.

9. zhrnutie

6. zadania úloh (číta učiteľ)

8. zaujímavosti (nad rámec SVP)

PH... A... P... A... R... C... K... K... C... A...

R... Z... P... N...

- KOREŇ
- STONKA
- LIST
- KVET
- PLOD

Štruktúra tém v učebnici (2. ročník)

Názov témy

Farebné odlíšenie tematického celku

Motivačný obrázok

Motivačné postavičky a ich rozhovor

Piktogram vyjadrujúci konkrétnu činnosť žiakov

Otázky a úlohy pre žiakov (očíslované)

Čo nájdeme v pôde?

Dátum: _____

Prečo vidíme na zemi najviac dážďoviek, keď prší? Asi nemajú dostatok svetla. Vycestujú z pôdy, aby sa nepili vody.

Myslím si, že nemajú čo jesť.

- 1 Kto sa podľa teba pravdu? Kedy vidíme najviac dážďoviek? Kde žijú dážďovky?
- 2 Co si predstavuješ, keď sa prší v pôde? Napíš, čo všetko je podľa teba súčasťou pôdy.
- 3 Do plastového pohára odober lyžicou alebo lopatkou vzorku pôdy. Ohsah nádobu nasyj do misky a priznaj, čo všetko sa v pôde nachádza. Ktoré súčasť tvojej vzorky pôdy sú živé? Ktoré odumreté a ktoré neživé? Svoje pozorovanie dopíš do tabuľky.

ZIVÉ	NEŽIVÉ	ODUMRETE
dážďovka	kamôč	(odumretý) kameň

Výkonový štandard ŠVP

Zaujímavosti motivujúce žiakov k ďalšiemu poznávaniu

Zhrnutie učiva

Číslo strany

Zaak nie vymeniť, čo obsahuje pôda a jednoducho jej zložky zaradiť k živým, neživým alebo odumretým súčasťam. Takto možno žijúcim súčasťam živočíchy. Aké žijú v pôde a aké majú úlohu v pôde.

- 4 Vráť sa k úlohe 2 a zisť, či sa tvoje predpoklady potvrdili. Výsledok krátko zdôvodni.
- 5 Priznaj obťažok s prierezom pôdy. Pomenuj živočíchy a povedz, ktoré žijú v pôde.
- 6 Porozmýšľaj a povedz, ako dýchajú živočíchy žijúce v pôde. Čo by sa stalo, keby kaničky v pôde zaplavila voda? Priznaj, či je pôda vo všetkých vrstvach rovnaká.

Zaujímavosť
Niekedy živočíchy predtým, keď sa rozhodnú žiť v pôde, napríklad ľavý chrást. V niektorých vrstvách pôdy sú aj malé korytničky. V niektorých vrstvách pôdy sú aj malé korytničky. V niektorých vrstvách pôdy sú aj malé korytničky.

Je veľmi dôležité, pretože umožňujú život zločkú živočíchom a rastlinám. Pôda obsahuje...

...a neobitím. Pôda obsahuje...

...až na to, čo je v pôde žijúci... Dážďovka... Voda... a...
...nachádza...

Motivačné obrázky

Motivačný
obrázok

Motivačné
postavičky a ich
rozhovor

- Takmer každá téma začína rozhovorom troch kamarátov – Katky, Martina a Jakuba.
- Vedú rozhovor, v ktorom vyslovujú svoje názory a postoje k zobrazovaným javom alebo predmetom. Ich názory nemusia byť vždy pravdivé (nepravdivé názory označujeme ako miskoncepty).
- Cieľom je navodiť u žiakov kognitívny konflikt a aktivizovať predchádzajúce vedomosti a skúsenosti, ktoré majú s danou témou; tie vyslovujú alebo vpíšu (nakreslia) na príslušné miesto vedľa obrázka.

Otázky a úlohy

Otázky a
úlohy pre
žiacov
(očíslované)

- V pracovných učebniciach sa nachádzajú úlohy rozvíjajúce najmä vyššie myšlienkové operácie, ako je
 - aplikácia nadobudnutých vedomostí,
 - analýza,
 - syntéza,
 - hodnotiace a tvorivé myslenie,
- a tiež úlohy rozvíjajúce schopnosti
 - pozorovania,
 - usudzovania,
 - tvorby predpokladov,
 - klasifikácie,
 - merania.

Sem nakresli, ako bude podľa teba vyzeráť šálka s Martinovým čajom o päť minút.

1

Kto lepšie poradil Martinovi, Jakub alebo Katka? Rozpúšťajú sa vo vode všetky látky? **ÁNO** - **NIE**

Piktogramy v učebnici (2. ročník)

Piktogram vyjadrujúci
konkrétnu činnosť
žiakov

Úlohy sú na okraji
označené symbolmi,
ktoré vyjadrujú charakter
úlohy.

Symbole, ktoré sú v učebnici, znamenajú:

rozprávej

uvažuj

skúmaj

zapiš
doplň

pracuj
v skupine

priprav si
pomôcky

postupuj
podľa
návodu

1 Čo si myslíš, odpovedali Martin a Jakub správne? Aký je tvoj názor?

2 Ako by sme mohli získať z morskej vody soľ, ktorá je v nej rozpustená? Svoje návrhy napíš.

3 Jakub urobil takéto skúmanie. Vyskúšaj ho aj ty!

Do misky nalej pohár vody
a nasyp tri lyžice soli. Zamiešaj.
Počas jedného týždňa
pravidelne pozoruj, čo sa stane
s obsahom misky.

Sem nakresli, ako bude podľa teba vyzerat miska o týždeň. Po týždni nakresli, ako miska vyzerala.

Úlohy na analýzu

Analýza: ako je žiak schopný rozkladať informácie na jednotlivé časti, či vie zdôvodňovať, vyvodzovať dôsledky,

2

Jakuba poslali rodičia na nákup do neďalekého obchodu a napísali mu takýto zoznam:

1 chlieb
1 l mlieka
1 olej
2 tresky
1 mletá paprika
10 ks vajec
1 mäťový čaj
1 šaláma

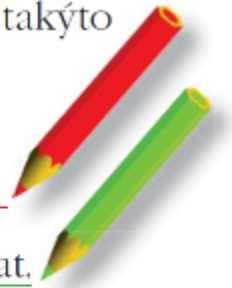
Farebne podčiarkni:

Potraviny, ktoré pochádzajú z rastlín.

Potraviny, ktoré pochádzajú zo zvierat.

Porozmýšľaj a povedz, ktoré z týchto rastlín sú nazbierané v prírode.

Ktoré z týchto zvierat sú ulovené v prírode?

Úlohy na syntézu a hodnotenie

Syntéza: ako je žiak schopný riešiť problém spájaním množstva rôznych informácií.

Hodnotenie: ako vie žiak hodnotiť a posudzovať podľa stanovených kritérií, prípadne či vie navrhnúť svoje vlastné hodnotiace kritériá.

2 Ako sa menia živočíchy počas života? Očísluj obrázky tak, ako za sebou nasledujú. Porozprávaj podľa obrázkov, ako sa mení žaba, ovca a človek.

1

3 Na obrázkoch vidíme, ako rastie a vyvíja sa človek, ovca, žaba. Je vývin žaby a ovce rovnaký? V čom sa odlišuje?

Úlohy na tvorivosť

Tvorivosť je schopnosť žiaka riešiť pre neho novým nezvyčajným spôsobom. Schopnosť plánovať, vynaliezať, navrhovať, organizovať, kombinovať, predvádzať, vyrábať...

3

Stvárnite rôzne povolania. Jeden z vás bude pohybmi naznačovať povolanie a ostatní hádajú, o aké povolanie ide.

2

Ako by sme mohli získať z morskej vody soľ, ktorá je v nej rozpustená? Svoje návrhy napíš.

Úlohy na pozorovanie

Žiak dokáže **pozorovať** s porozumením prostredníctvom využívania všetkých zmyslov, interpretovať získané informácie a objektívne ich zhodnotiť.

2 Porozprávaj podľa obrázkov, čo stihol ráno Jakub urobiť za jednu hodinu.

3 Popoludní sleduj a nakresli (napíš), čo stihneš urobiť za jednu hodinu.

Úlohy na vyslovenie predpokladov

Na základe vlastnej teórie (doterajších skúseností) žiak je schopný **tvoriť predpoklady** (hypotézy). S tým súvisí schopnosť vyargunemtovať (zdôvodniť svoj predpoklad).

- 4 Myslíš si, že spolu s človekom rastú aj jeho kosti?
Ktorý röntgenový snímok zobrazuje ruku dieťaťa a ktorý ruku dospelého?

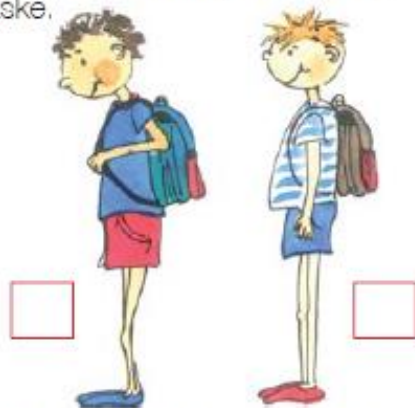
Zaujímavosti (2. ročník)

Zaujímavosti
motivujúce žiakov
k ďalšiemu
poznávaniu

Niektoré témy obsahujú aj **zaujímavosti**. Je to informácia spravidla nad rámec obsahového a výkonového štandardu, ktorá motivuje (šikovných) žiakov ku skúmaniu a hľadaniu ďalších informácií, resp. rozvíja medzipredmetové vzťahy.

Zaujímavosti

Na chrbticu školáka vplyva aj nosenie školskej tašky. Ak svoju chrbticu nechceš zbytočne zatažovať, dbaj aj na to, ako máš nastavené popruhy na školskej taške.

Všimni si, ako majú nastavené popruhy Martin a Jakub. Kto ich má nastavené správne? **X** **✓**

Zaujímavosti

Najdlhšou kosťou ľudského tela je stehenná kosť. Najkratšou kosťou je strmienok, ktorý sa nachádza v uchu. Je veľký asi ako zrnko ryže.

Prvý röntgen bol na Slovensko dovezený pred viac ako 100 rokmi.

Zaujímavosti

Na Národnom cintoríne v Martine je pochovaných 400 významných osobností. Ak pôjdete na školský výlet, nezabudnite sa tam zastaviť.

Obrázkové čítanie

Obrázkové čítanie je určené všetkým žiakom, ale hlavne má motivovať k čítaniu žiakov s poruchami učenia.

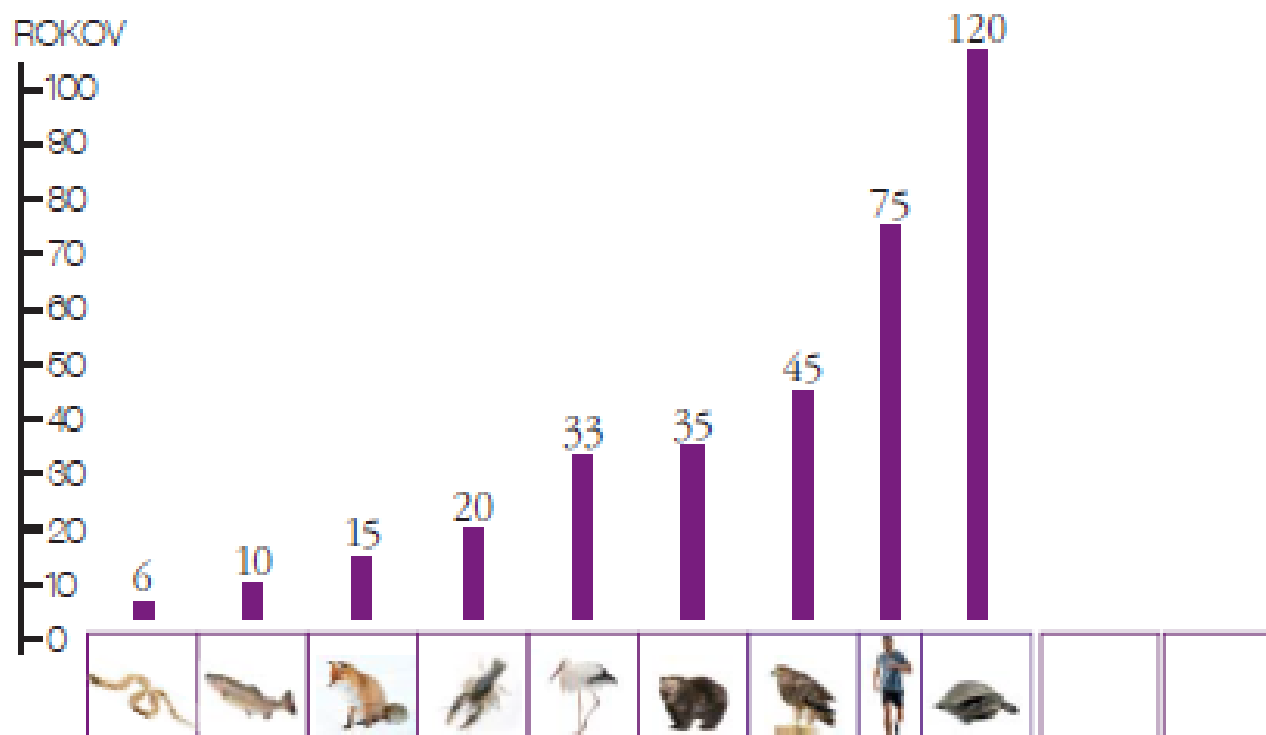
4 Prečítaj si text s obrázkami o tom, ako sa vyrába chlieb:

 zaujímalo, ako vzniká . Babka jej povedala, že
zaseje veľa , z ktorých vyrastie . V lete musí prísť ,
aby ho pokosil. Potom sa všetko zavezie do mlyna, kde zomelie
obilie na . Potom odvezú do pekárne, kde z nej
upečie .

Schopnosť čítať z grafu

V poslednom období vzrástol význam grafického vyjadrenia. **Grafickú gramotnosť** môžeme chápať ako „...schopnosť vnímať, spracovávať a pochopiť informácie uvádzané v podobe rôznych vizuálnych prvkov: obrazov, náčrtov, symbolov, schém, grafov, tabuliek, diagramov.“ (Koršňáková et al., 2007)

6 Čo myslíš, žijú všetky živočíchy rovnako dlho? Žije dlhšie korytnačka alebo pstruh? Bocian alebo medved? Zisti v encyklopédii informácie o dĺžke života ďalších živočíchov a doplň ich do grafu.

Zaujímavosti

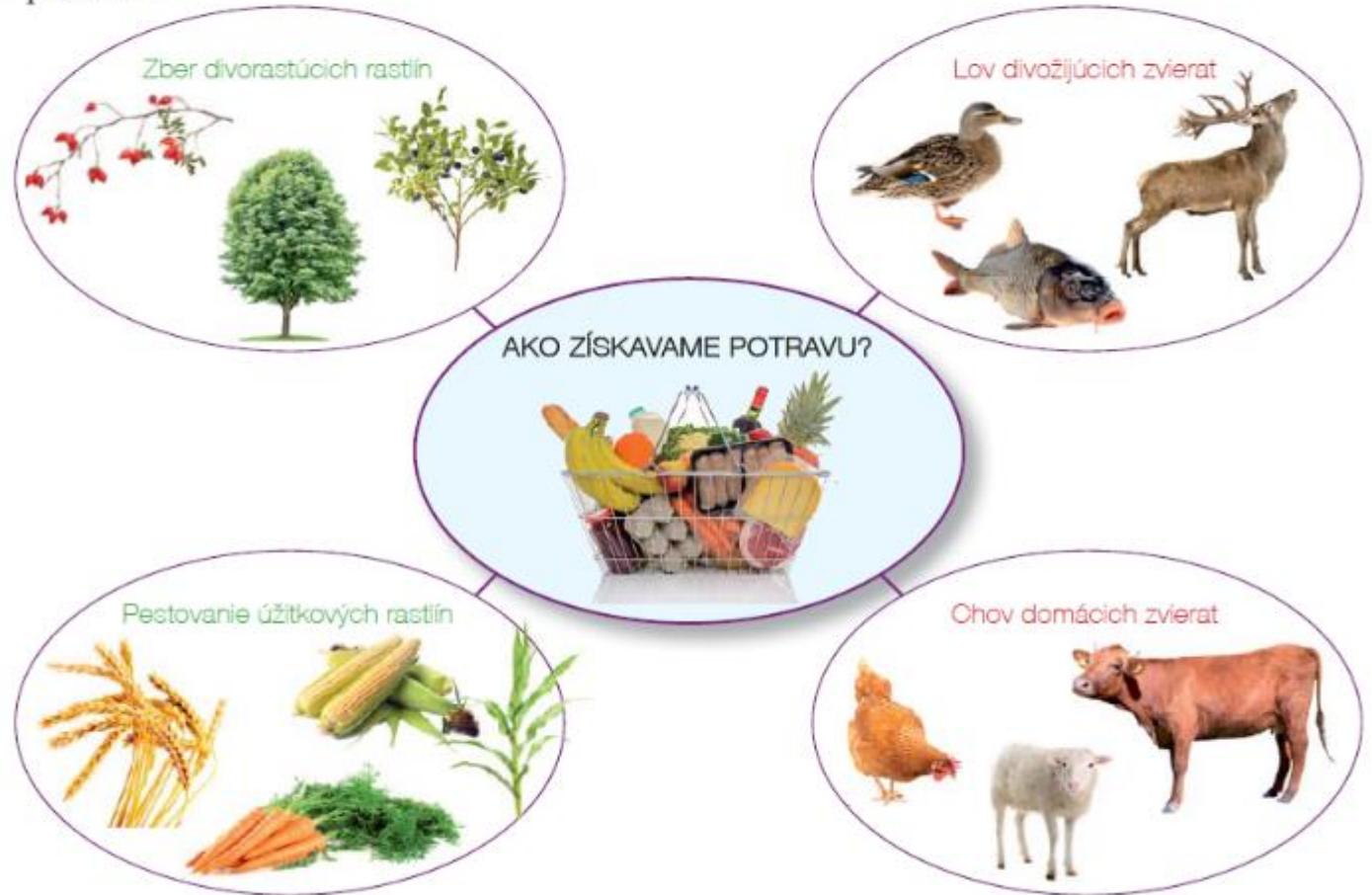
Niektoré živočíchy sa nedožijú ani jedného roka. Napríklad mucha alebo mravec žijú len niekoľko týždňov.

Práca s pojmovou mapou

Pojmová mapa je kognitívnym nástrojom na vizuálne znázornenie vzťahov medzi myšlienkami, konceptami, slovami alebo symbolmi. V školskej praxi sa pojmová mapa využíva na detailnejšie znázornenie vzťahov medzi jednotlivými pojmami.

5 Pozri si obrázok a porozprávaj podľa neho, akým spôsobom môžeme získavať potravu.

Zhrnutie učiva (2. ročník)

Zhrnutie učiva

Na konci témy sa nachádza **zhrnutie učiva**. Jeho zvládnutie zaručuje plnenie požiadaviek ŠVP. Žiaci dopisujú kľúčové pojmy. Nie je však cieľom, aby sa žiaci zhrnutie učili naspamäť a reprodukovali ho.

vpravo

zelené

bezpečnosť

vlavo

Na ceste dbám vždy na

. Musím vidieť a byť videný!

Na priechode sa najprv pozriem

, potom

, potom znova

na obe strany. Pri priechode so semaforom počkám na

svetlo.

miešaním

rozpúšťajú

zohrievaním

nerozpúšťajú

Niektoré látky, napríklad cukor alebo soľ, sa vo vode

Niektoré látky, napríklad olej a klinčeky, sa vo vode

Rozpúšťanie látky vo vode môžeme urýchliť

a

Kontrola plnenia požiadaviek štandardu (ŠVP)

Žiak vie odlíšiť vybrané profesie a ich náplň (napr. lekár, učiteľ, vedec, strojník, pekár, mäsiar, obchodník a i.).

Témy sú rozložené na otvorenej dvojstrane. Na začiatku pravej strany sú požiadavky štandardu zo ŠVP. Ich splnenie sa očakáva pri danej téme.

Žiak vie/dokáže vysvetliť význam tvorby živočíšneho spoločenstva; opísať spôsob života mravcov.

Žiak vie určiť čas celých hodín na klasických a digitálnych hodinách.

Žiak vie/dokáže vysvetliť na príkladoch, ako sa rastliny prispôbujú tvarom a spôsobom života podmienkam, v ktorých žijú; uviesť päť príkladov rôznych prostredí a k nim príklady rastlín v nich žijúcich.

Polročné a koncoročné opakovanie

Čo už viem

Dátum: _____

Kľúčové pojmy z učiva sú použité v opakovaní. Žiaci si overia, či dokážu použiť získané vedomosti a skúsenosti na vyriešenie úlohy – výber a doplnenie vhodného pojmu do vety.

Neživou súčasťou pôdy je _____.

V pôde sa nenachádza _____.

_____ sa vo vode nerozpúšťa.

Filtráciou sa nedá od vody oddeliť _____.

Pri odparovaní sa vyparí _____.

Oporou ľudského tela je _____.

Výhody nákupu prvouky EXPOL PEDAGOGIKA

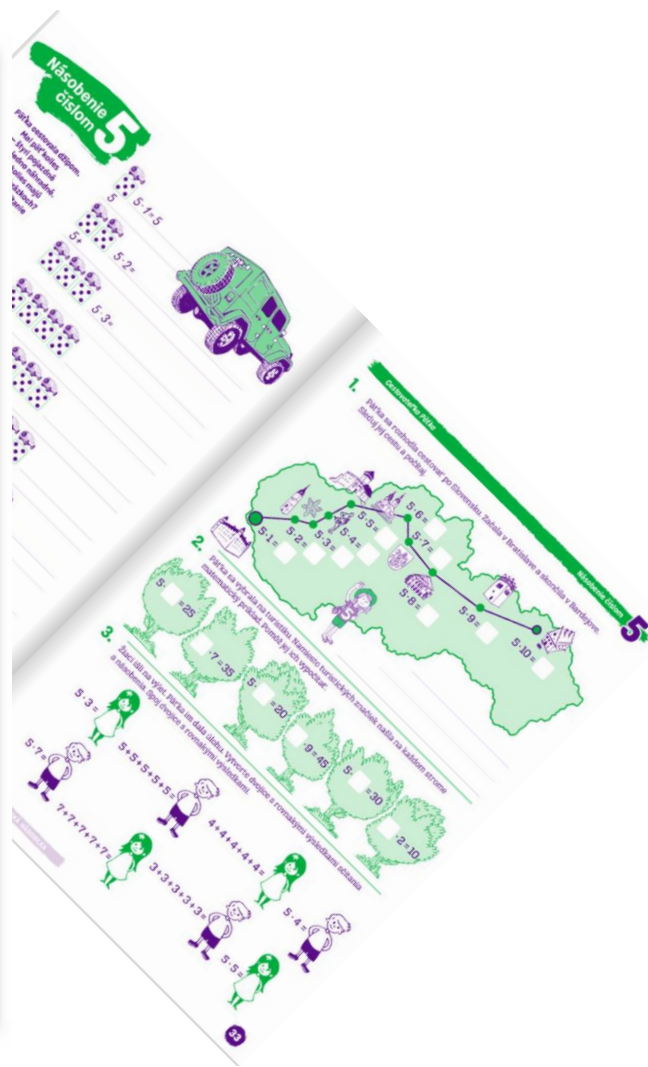
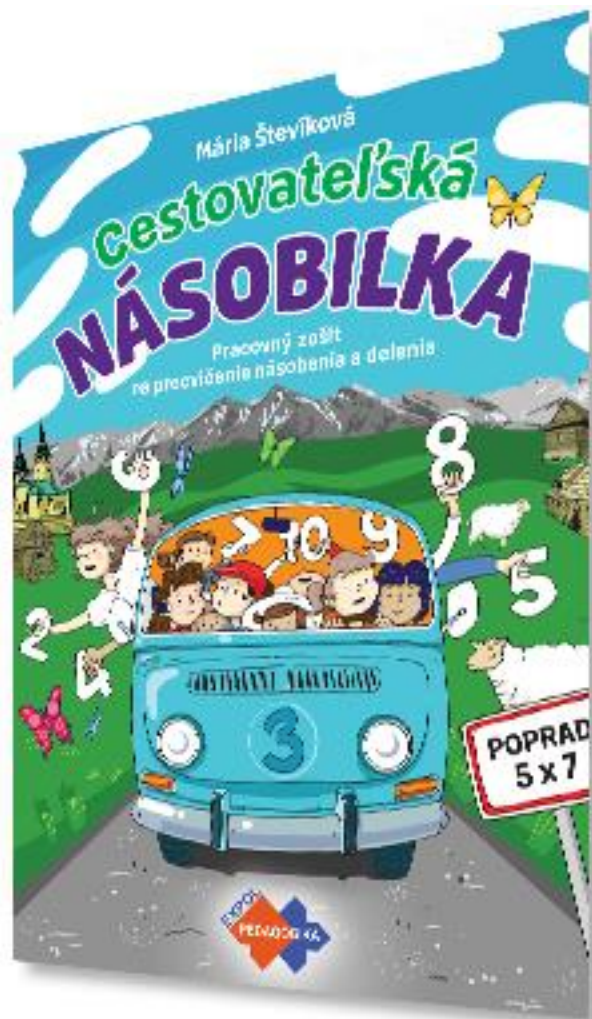

**Využijte príspevok
MŠVVaŠ SR**

Objednajte si aspoň 10 ks pracovných učebníc prvouky pre 2. roč. ZŠ a ZDARMA získate:

- Metodickú príručku k učebnici prvouky pre 2. roč. ZŠ v hodnote 15 €
- CD s obrazovým materiálom a praktickými námetmi,
- I-S.K.Y.P.E. Metodickú príručku Prírodoveda - plnofarebný tlačný materiál
- I-S.K.Y.P.E. Pracovné listy Prírodoveda - prístup k digitálnej verzii, z ktorej si pre žiakov môžete tlačiť ľubovoľné strany podľa potreby

NOVINKA: Cestovateľská násobilka

Pracovný zošit, spracovaný v súlade s iŠVP, je určený najmä pre žiakov tretieho (čiastočne aj štvrtého) ročníka ZŠ.

NEZABUDNITE VYUŽIŤ MNOŽSTVOVÉ ZĽAVY:

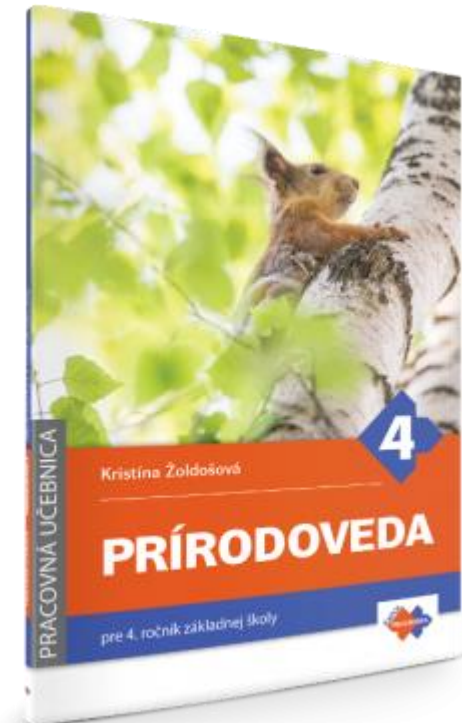
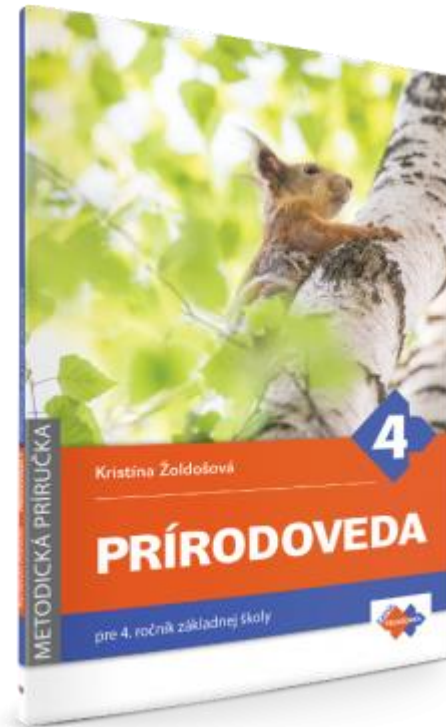
21 ks a viac: 3,92 € s DPH / ks

41 ks a viac: 2,94 € s DPH / ks

Prírodoveda pre 3. a 4. ročník ZŠ

Objednávajújte cez
edičný portál
MŠVVaŠ SR

*„Hľadajme spôsob, aby učitelia menej učili
a žiaci viac pochopili.“*
Ján Amos Komenský

Na záver chceme zaželať všetkým učiteľom a žiakom, aby sa im s pracovnými učebnicami prvouky od vydavateľstva **EXPOL PEDAGOGIKA** dobre pracovalo. Spolu s pracovnými učebnicami vyšli aj metodické príručky.

Ďakujeme za pozornosť